

ДАЙДЖЕСТ

ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ МОНІТОРИНГУ ТА РЕАГУВАННЯ НА НЕЩОДАВНЮ ВІЛ-ІНФЕКЦІЮ В УКРАЇНІ

станом на 1 січня 2025

Випуск 1 (3)

Центр
громадського
здоров'я

Шановні читачі,

Пропонуємо вашій увазі третій випуск дайджесту, присвячений **аналізу даних епіднагляду за нещодавньою ВІЛ-інфекцією** в Україні за 2024 рік та окремо за четвертий квартал 2024 року (відповідає першому кварталу 2025 фінансового року у проєкті PEPFAR).

Ви зможете простежити динаміку обсягів тестування та виявлення випадків нещодавньої ВІЛ-інфекції за місяцями року, порівняти демографічні показники обстежених на нещодавню ВІЛ-інфекцію та осіб, у яких було виявлено нещодавнє інфікування, а також розглянути розподіл випадків нещодавньої інфекції по шляхах інфікування.

У цьому випуску також представлені основні показники епіднагляду за нещодавньою ВІЛ-інфекцією у кожному регіоні України, що бере участь у проєкті PEPFAR.

Ми сподіваємося, що цей випуск стане цінним інструментом для всіх, хто залучений до боротьби з ВІЛ в Україні, та допоможе забезпечити більш **ефективну та скоординовану відповідь на епідемію**.

Дякуємо за Вашу увагу та активну участь у цій важливій справі!

Що таке нещодавня ВІЛ-інфекція (НІ)

- Це ВІЛ-інфекція, що сталася відносно недавно, зазвичай **протягом останніх 12 місяців**
- Виявлення НІ має важливе значення для розуміння **динаміки та швидкості набуття епідемії**, виявлення територій та контингенту населення з активною передачею вірусу, а також впровадження своєчасних заходів у сфері громадського здоров'я
- В Україні епіднагляд за НІ проводиться з кінця 2020 року серед людей з **вперше у житті діагностованою ВІЛ-інфекцією віком ≥ 18 років**, що не мали досвіду прийому АРТ.
- Епіднагляд за НІ проводиться у рамках рутинних послуг з тестування на ВІЛ (ПТВ)
- В Україні НІ встановлюється за таким алгоритмом (RITA, Recent infection testing algorithm):
 - спершу проводиться тестування за допомогою **швидкого тесту** на НІ (RTRI, Rapid test for recent infection), який дозволяє розрізнити недавнє інфікування ВІЛ від довготривалої інфекції;
 - далі проводиться визначення **рівня вірусного навантаження ВІЛ** в крові людини, яка отримала попередній результат щодо ймовірної НІ; за умови кількості РНК більше 1000 копій в 1 мл плазми крові, випадок вважається підтвердженням як НІ.

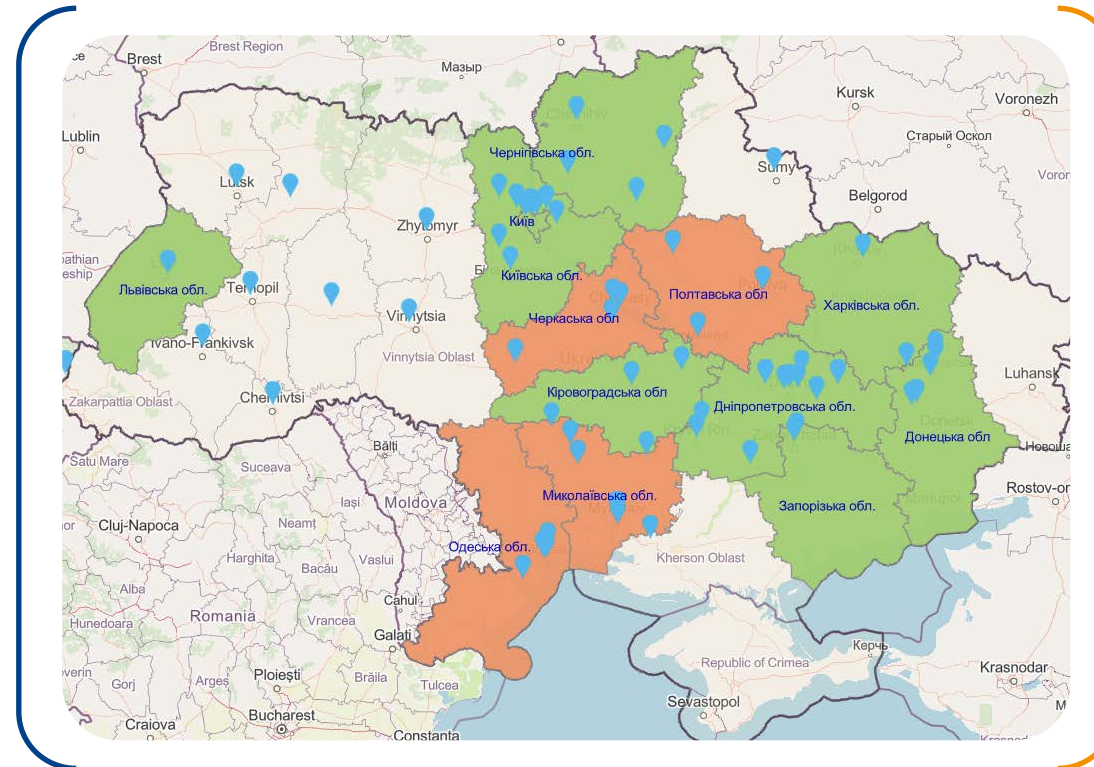

Територіальне впровадження епіднагляду за нещодавньою ВІЛ-інфекцією (НІ) в Україні станом на 1 січня 2025 року

Тестування на НІ проводиться в **13 регіонах**, на **52 сайтах**, що надають послуги з тестування на ВІЛ.

В **7 регіонах** рівень охоплення тестуванням на НІ складає **понад 50%** від загальної кількості нових діагностованих випадків ВІЛ-інфекції у регіоні.

Охоплення нових випадків ВІЛ-інфекції дослідження на НІ

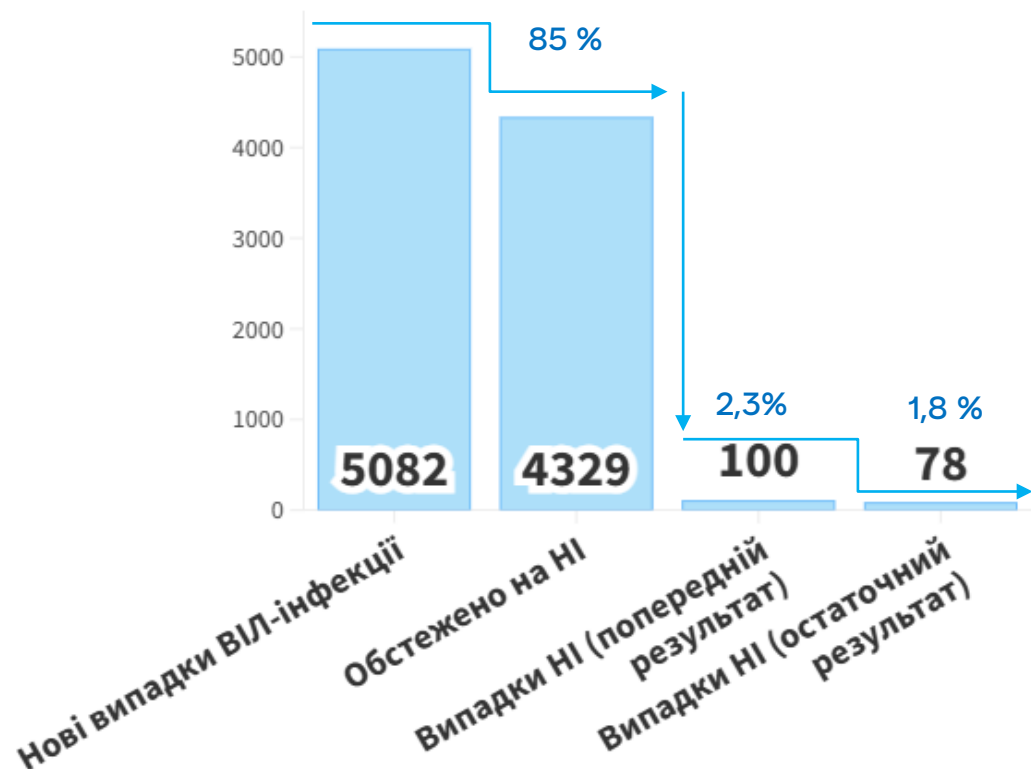
- > 50 – 100 %
- 0 – 50 %

Сайти тестування на НІ

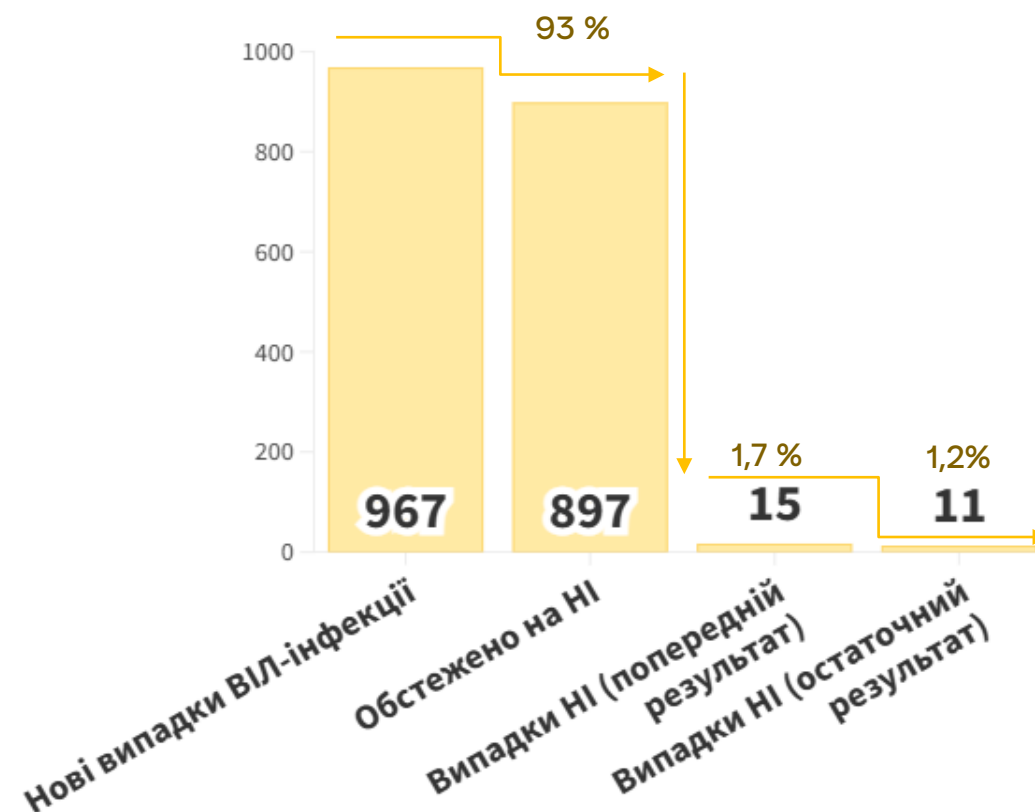
Каскад нещодавньої ВІЛ-інфекції

2024 рік

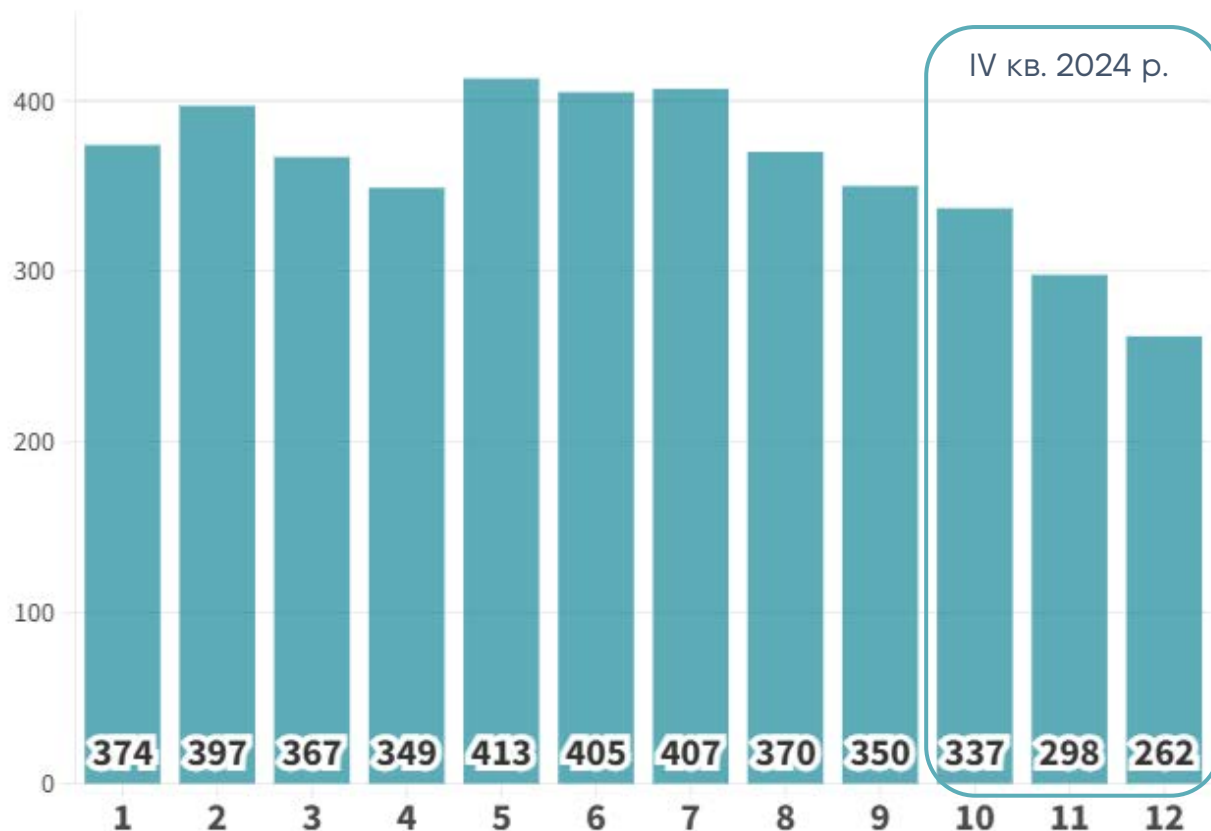

IV квартал 2024 року

Рівень охоплення нових випадків ВІЛ-інфекції тестуванням на НІ у 2024 році становив 85 % від загальної кількості виявлених випадків ВІЛ. У IV кварталі рівень даного показника перевищив середньорічне значення і досягнув 93 %.

Динаміка кількості тестувань на НІ по місяцях 2024 року

Кількість тестувань на НІ у 2024 році

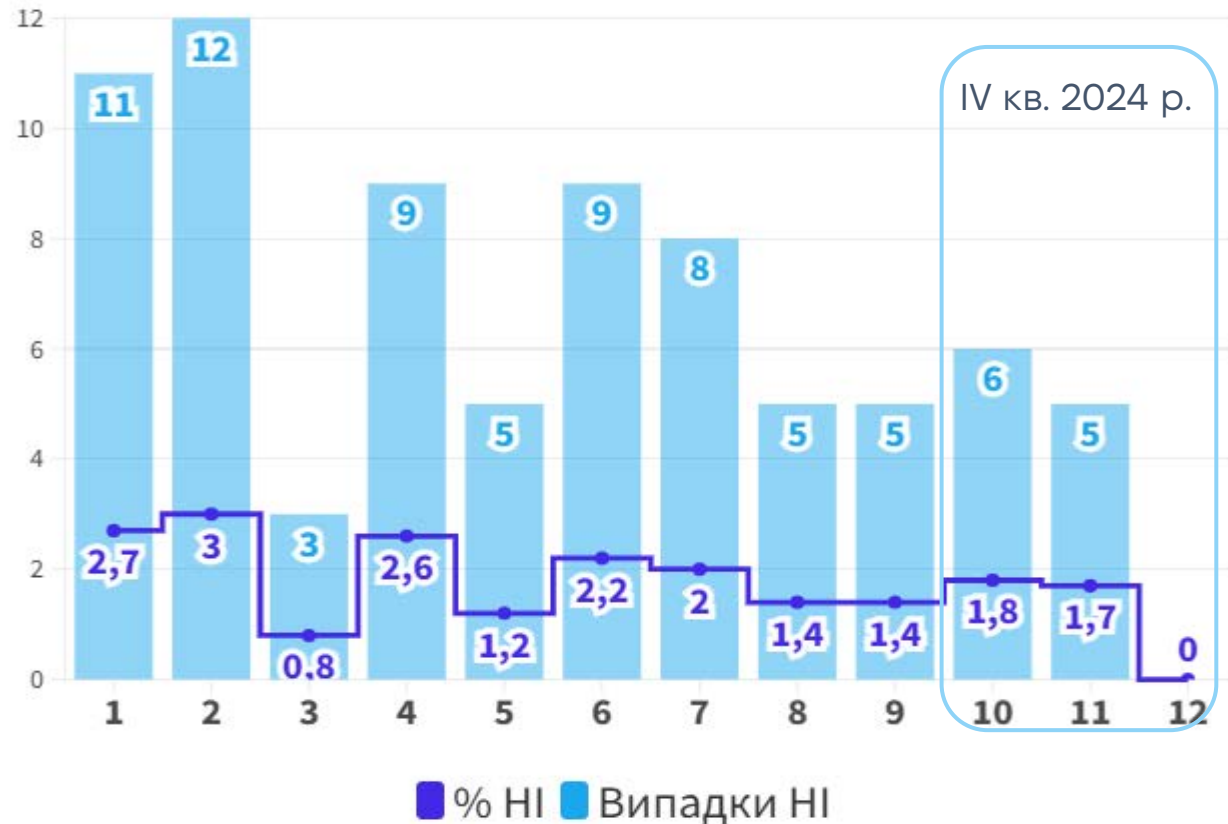
4329

Кількість тестувань на НІ у IV кварталі 2024 року

897

Розподіл кількості тестувань по місяцях був достатньо рівномірним. Понад 400 тестувань на НІ було здійснено у травні, червні та липні, менше 300 – у листопаді та грудні у зв'язку із закінченням тестів HIV-1 Asante Rapid Recency Assay на окремих сайтах. У IV кварталі виконано 21 % тестувань від річної кількості.

Розподіл кількості випадків НІ та % НІ по місяцях 2024 року

Кількість випадків НІ
у 2024 році

78

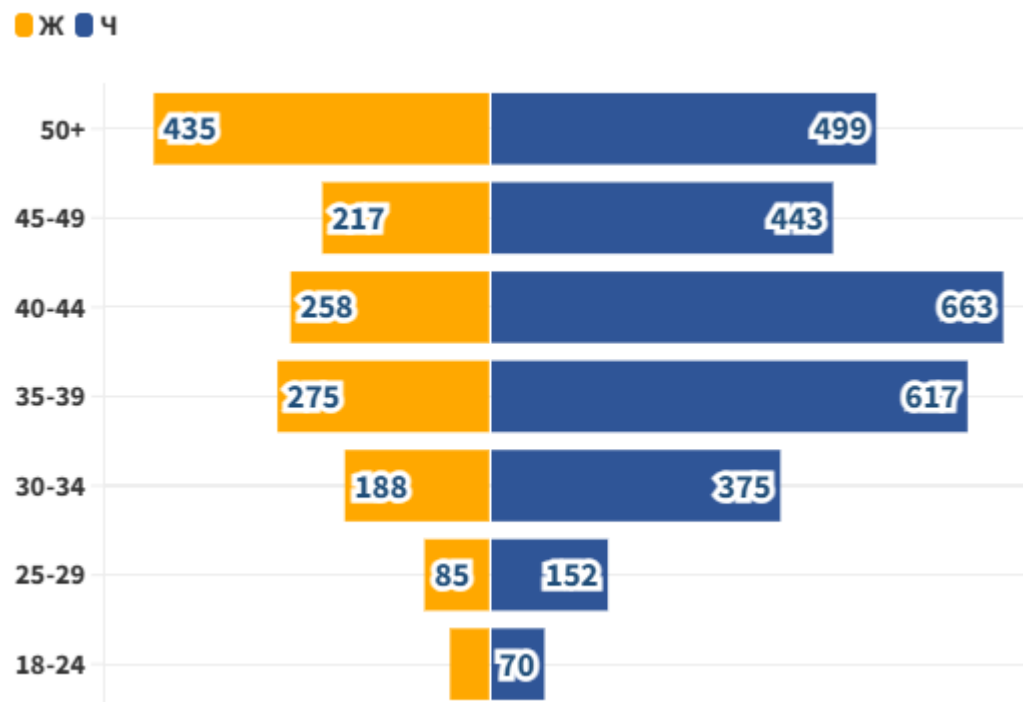
Кількість випадків НІ у
IV кварталі 2024 року

11

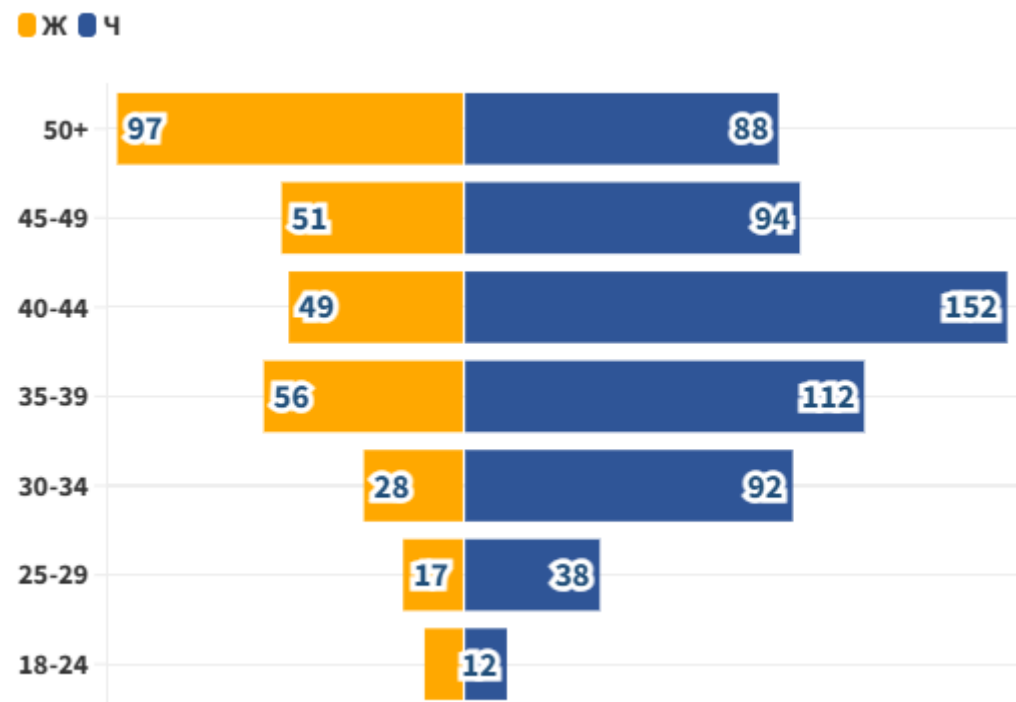
Відсоток виявлених випадків НІ коливався протягом року – від 0,8% до 3,0%. Місяці з найбільшою кількістю таких випадків пов'язані як із залученням нових сайтів тестування на НІ у Київській, Львівській, Миколаївській, Полтавській, Харківській областях, так і з погіршенням епідемічної ситуації на підставі «гарячих точок» у Дніпропетровській, Запорізькій, Миколаївській та Чернігівській областях. У IV кварталі було виявлено 14 % випадків від річної кількості.

Статеві-вікова структура протестованих на НІ (кількість осіб)

2024 рік

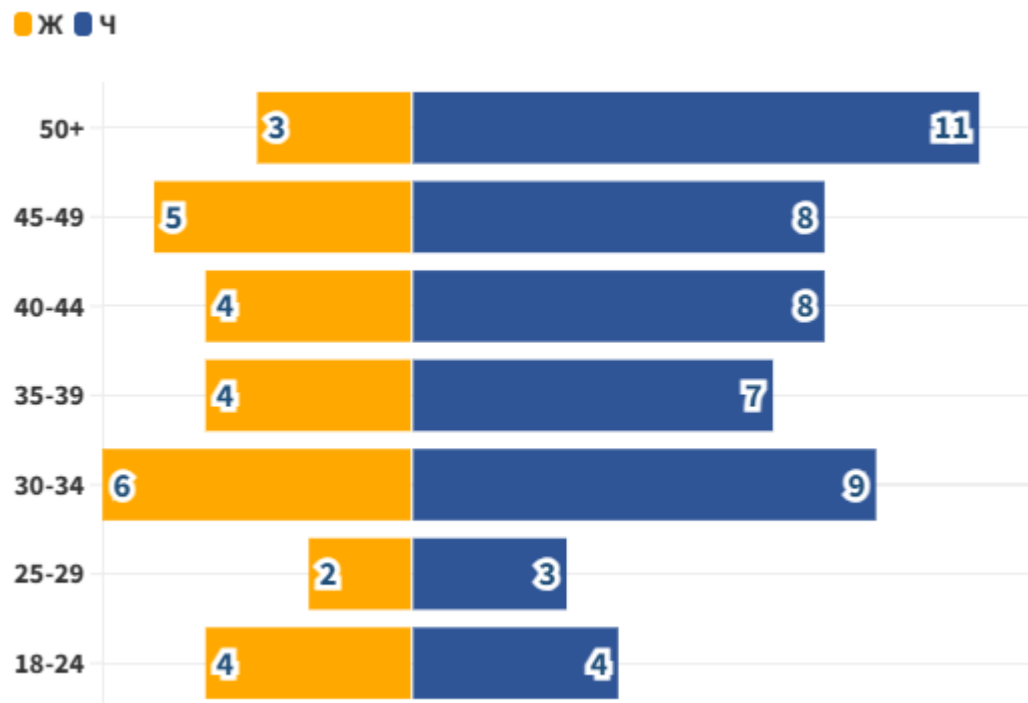
IV квартал 2024 року

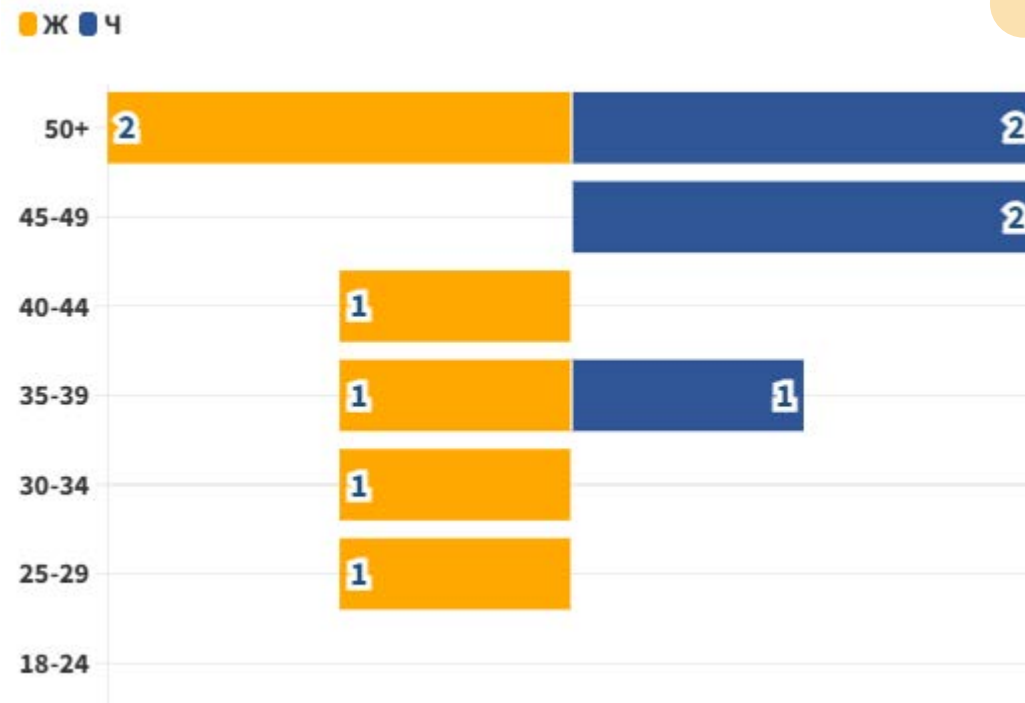
Серед протестованих на НІ осіб у 2024 році переважали чоловіки (65 %). Найбільша кількість протестованих, як серед чоловіків, так і серед жінок, належала до вікових груп 35-39, 40-44 та 50+ років. Статеві-вікова структура обстежених у IV кварталі не відрізнялась від структури обстежених за весь 2024 рік.

Розподіл кількості випадків НІ за віком та статтю (кількість осіб)

2024 рік

IV квартал 2024 року

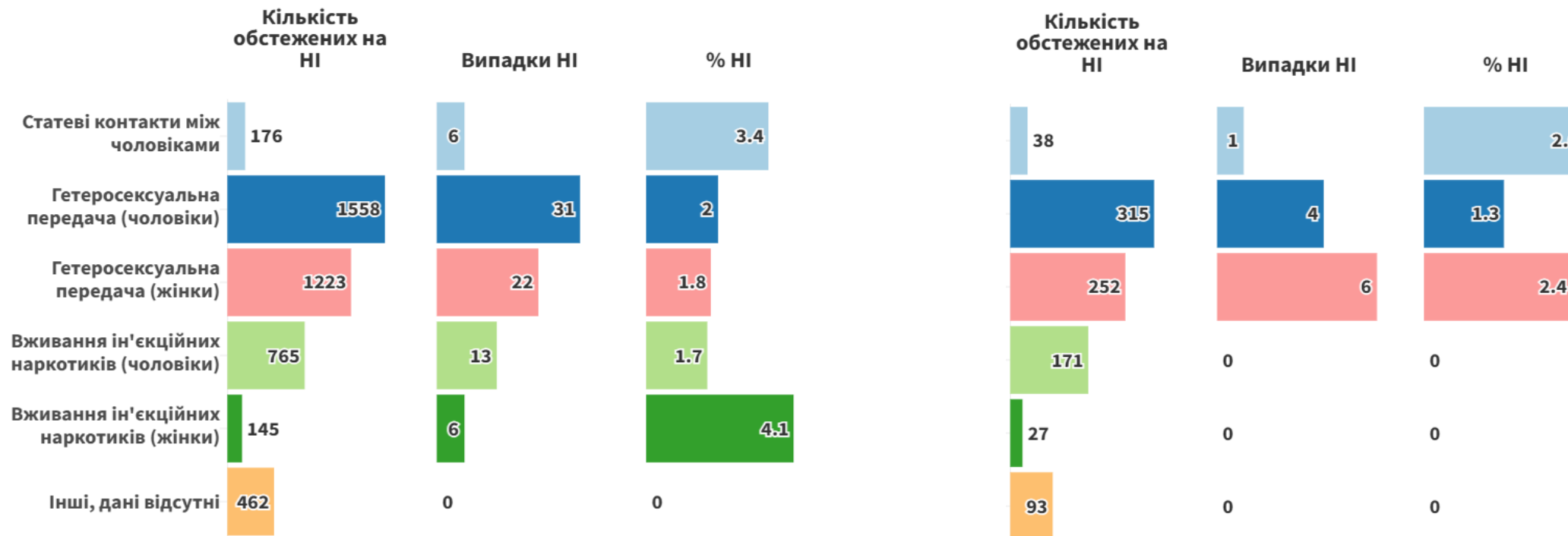

У 2024 році 65% випадків НІ також припадала на чоловіків. Найбільшу кількість випадків НІ серед чоловіків виявлено у вікових групах 30-34 і 50+ років, серед жінок - у вікових групах 30-34 та 45-49 років. У IV кварталі розподіл випадків НІ між статями був більш рівномірним, серед чоловіків з НІ переважали представники старших вікових груп.

Розподіл обстежених на НІ, виявлених випадків та % НІ відповідно до шляху інфікування

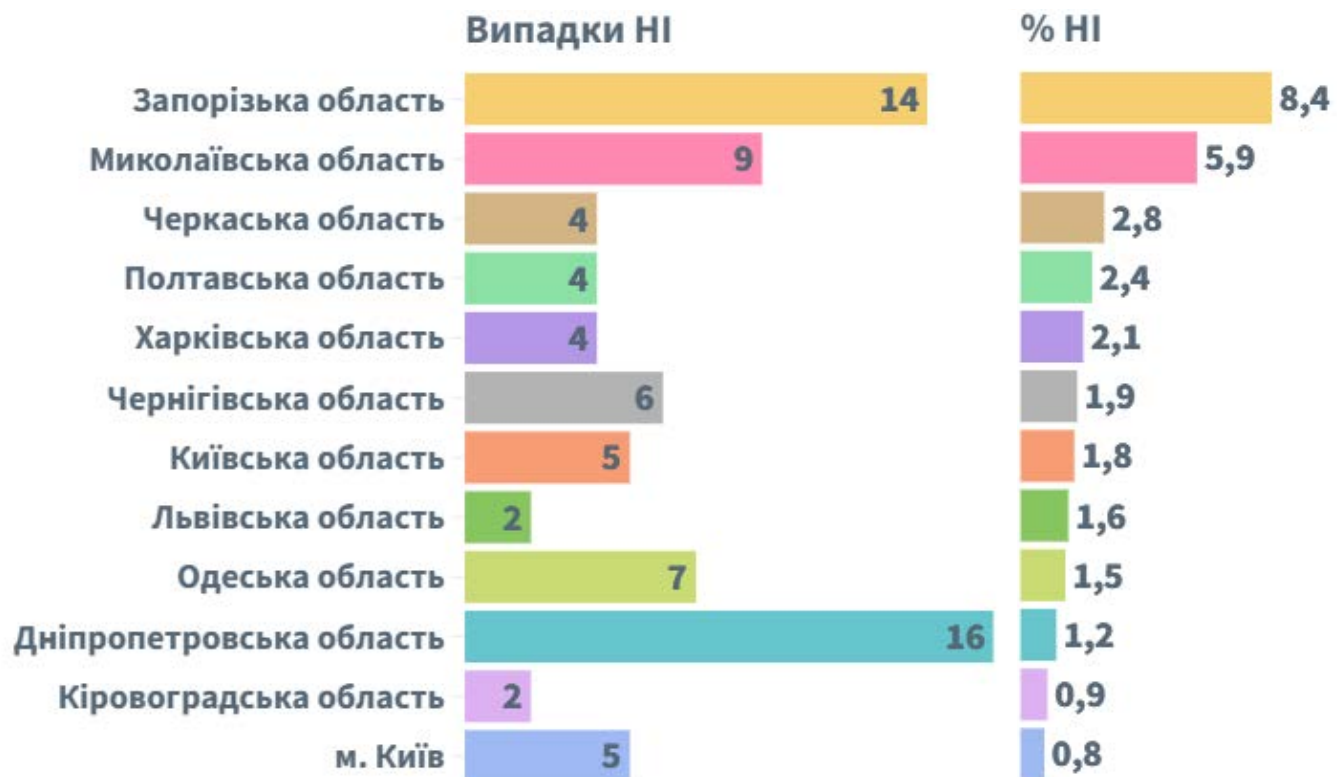
2024 рік

IV квартал 2024 року

Найбільш розповсюдженим шляхом інфікування у 2024 році була гетеросексуальна передача. Частка НІ (від загальної кількості обстежених) була найвищою серед жінок, які інфікувались внаслідок вживання наркотичних речовин ін'єкційним шляхом.

Розподіл випадків та % НІ по регіонах у 2024 році

Найбільшу кількість випадків НІ було виявлено у Дніпропетровській, Запорізькій та Миколаївській областях.

Відсоток виявлення НІ коливався від 0,8 % у м. Київ до 8,4 % у Запорізькій області.

Високий рівень виявлення випадків НІ, що перевищує загальний показник 2024 року, зафіксовано у Запорізькій (8,4%), Полтавській (2,4%) та Чернігівській (1,9%) областях. Це корелює з охопленням тестуванням на НІ осіб з вперше діагностованою ВІЛ-інфекцією (див. ст. 4).

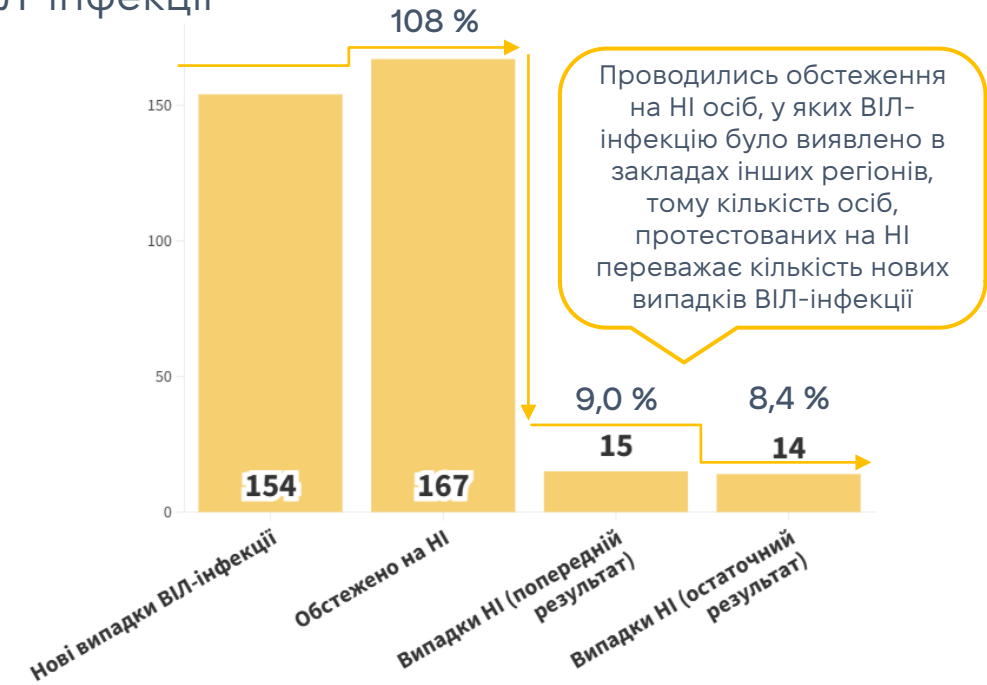
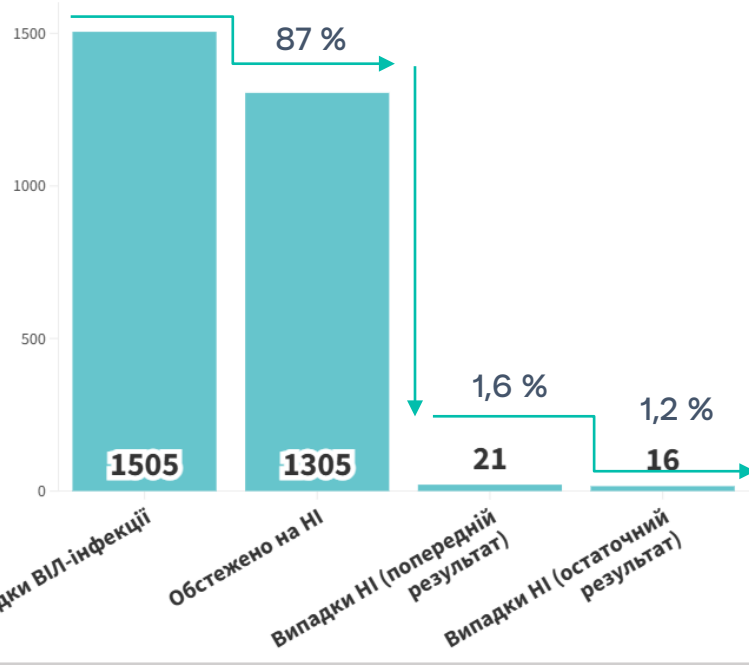
Епідситуація, пов'язана з високим рівнем виявлення НІ у Миколаївській області (5,9%), потребуватиме подальшого спостереження із застосуванням підходу «гарячі точки» та розширення територій тестування на НІ.

Дніпропетровська область

2024

Запорізька область

Каскад нещодавньої ВІЛ-інфекції

Розподіл обстежених осіб на НІ, виявлених випадків НІ та % НІ відповідно до шляху інфікування

Шлях інфікування	Обстежені на НІ	Випадки НІ	% НІ
Статеві контакти між чоловіками	71	2	2,8%
Гетеросексуальна передача (чоловіки)	396	4	1,0%
Гетеросексуальна передача (жінки)	370	4	1,1%
Вживання ін'єкційних наркотиків (чоловіки)	345	4	1,2%
Вживання ін'єкційних наркотиків (жінки)	80	2	2,5%
Інші, дані відсутні	43		

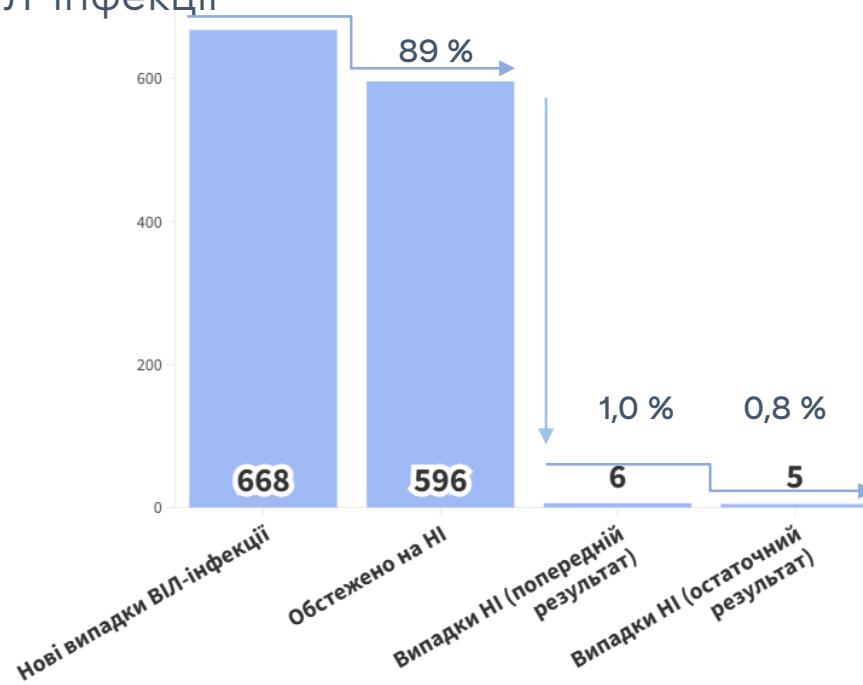
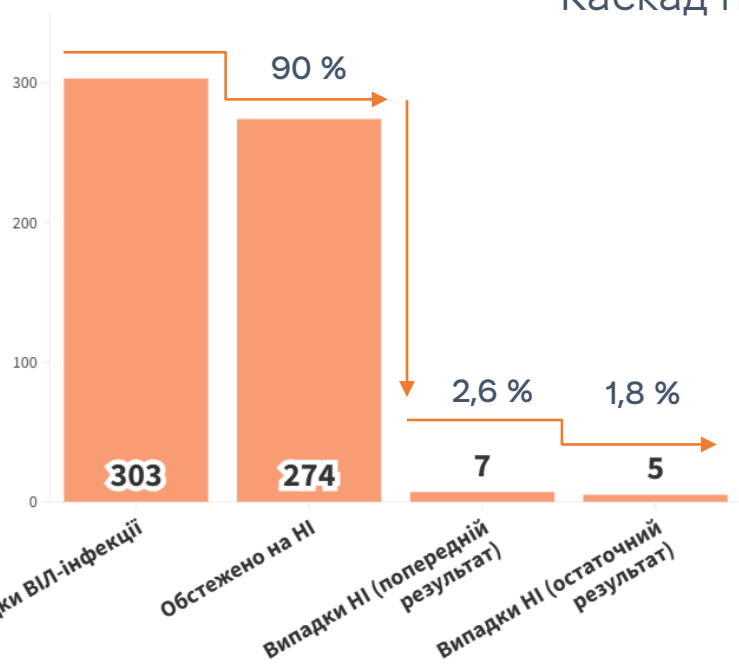
Шлях інфікування	Обстежені на НІ	Випадки НІ	% НІ
Статеві контакти між чоловіками	5	2	40,0%
Гетеросексуальна передача (чоловіки)	86	5	5,8%
Гетеросексуальна передача (жінки)	43	3	7,0%
Вживання ін'єкційних наркотиків (чоловіки)	26	3	11,5%
Вживання ін'єкційних наркотиків (жінки)	2	1	50,0%

Київська область

2024

Місто Київ

Каскад нещодавньої ВІЛ-інфекції

Розподіл обстежених осіб на НІ, виявлених випадків НІ та % НІ відповідно до шляху інфікування

Шлях інфікування	Обстежені на НІ	Випадки НІ	% НІ
Статеві контакти між чоловіками	23		
Гетеросексуальна передача (чоловіки)	72	1	1,4%
Гетеросексуальна передача (жінки)	69	2	2,9%
Вживання ін'єкційних наркотиків (чоловіки)	42	1	2,4%
Вживання ін'єкційних наркотиків (жінки)	6	1	16,7%
Інші, дані відсутні	62		

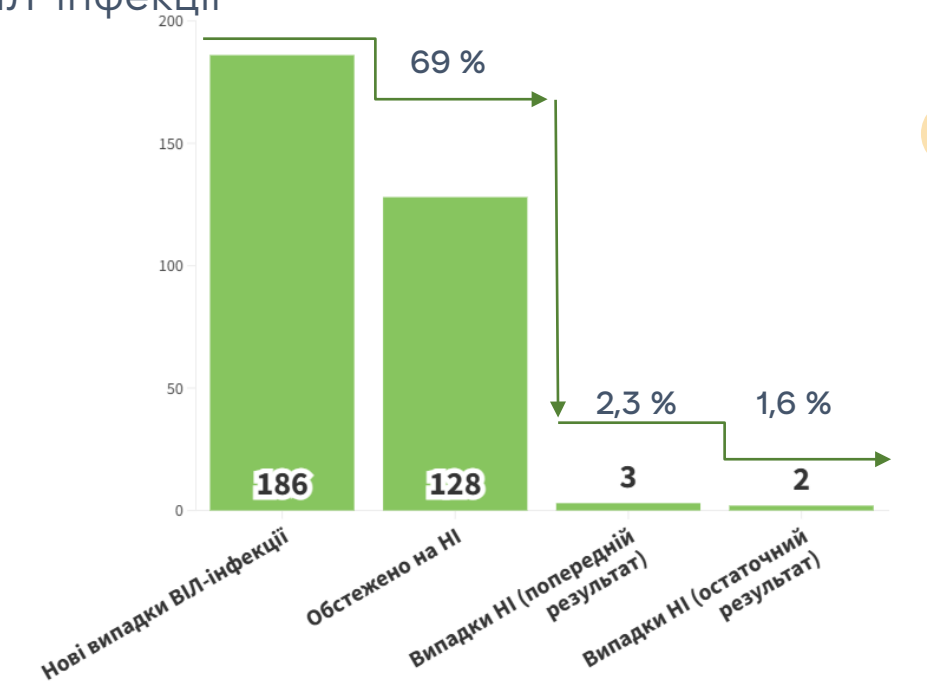
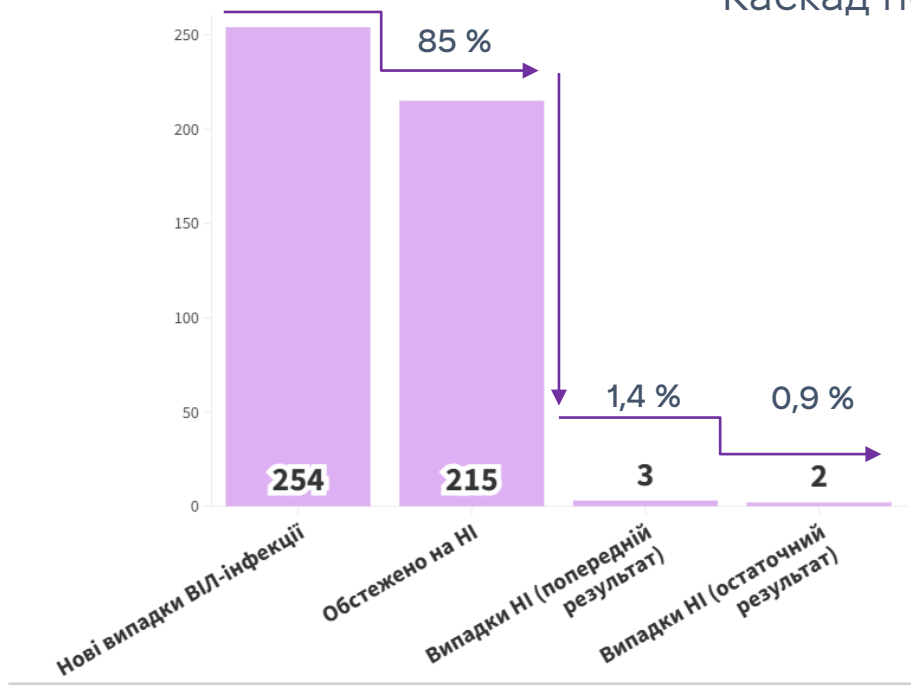
Шлях інфікування	Обстежені на НІ	Випадки НІ	% НІ
Статеві контакти між чоловіками	50	1	2,0%
Гетеросексуальна передача (чоловіки)	208	2	1,0%
Гетеросексуальна передача (жінки)	219	2	0,9%
Вживання ін'єкційних наркотиків (чоловіки)	64		
Вживання ін'єкційних наркотиків (жінки)	11		
Інші, дані відсутні	44		

Кіровоградська область

2024

Львівська область

Каскад нещодавньої ВІЛ-інфекції

Розподіл обстежених осіб на НІ, виявлених випадків НІ та % НІ відповідно до шляху інфікування

Шлях інфікування	Обстежені на НІ	Випадки НІ	% НІ
Статеві контакти між чоловіками	2		
Гетеросексуальна передача (чоловіки)	91	2	2,2%
Гетеросексуальна передача (жінки)	65	2	3,1%
Вживання ін'єкційних наркотиків (чоловіки)	27		
Вживання ін'єкційних наркотиків (жінки)	1		
Інші, дані відсутні	29		

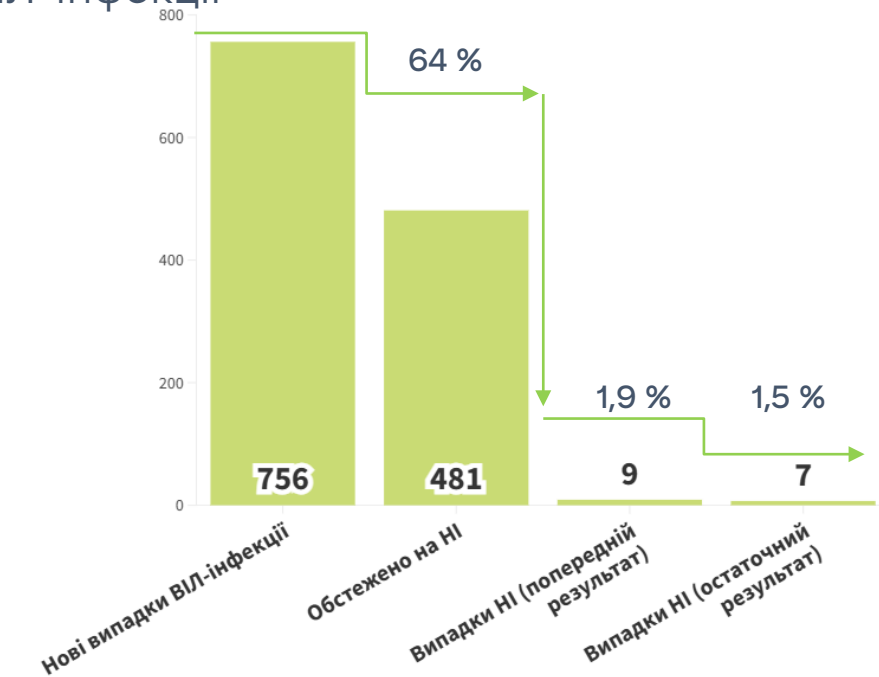
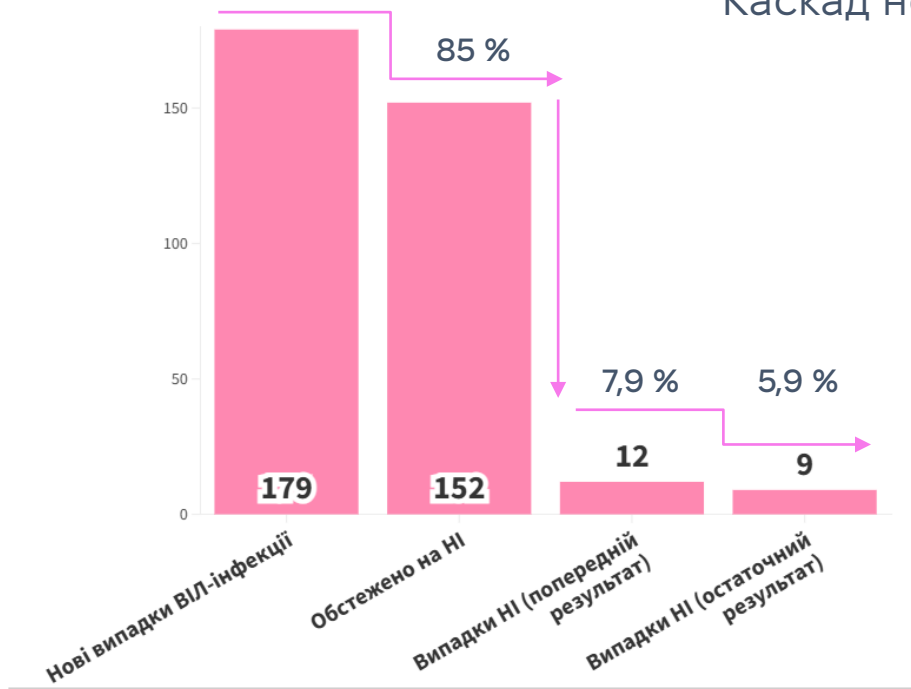
Шлях інфікування	Обстежені на НІ	Випадки НІ	% НІ
Статеві контакти між чоловіками	9		
Гетеросексуальна передача (чоловіки)	41	1	2,4%
Гетеросексуальна передача (жінки)	15	1	6,7%
Вживання ін'єкційних наркотиків (чоловіки)	35		
Вживання ін'єкційних наркотиків (жінки)	11		
Інші, дані відсутні	17		

Миколаївська область

2024

Одеська область

Каскад нещодавньої ВІЛ-інфекції

Розподіл обстежених осіб на НІ, виявлених випадків НІ та % НІ відповідно до шляху інфікування

Шлях інфікування	Обстежені на НІ	Випадки НІ	% НІ
Статеві контакти між чоловіками	3	1	33,3%
Гетеросексуальна передача (чоловіки)	68	2	2,9%
Гетеросексуальна передача (жінки)	45	3	6,7%
Вживання ін'єкційних наркотиків (чоловіки)	17	1	5,9%
Вживання ін'єкційних наркотиків (жінки)	4	2	50,0%
Інші, дані відсутні	15		

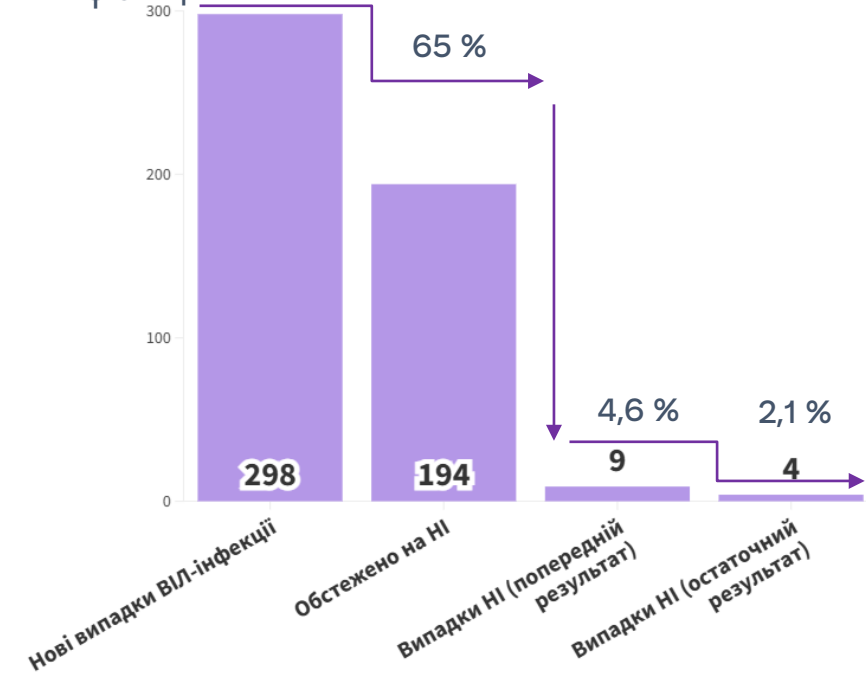
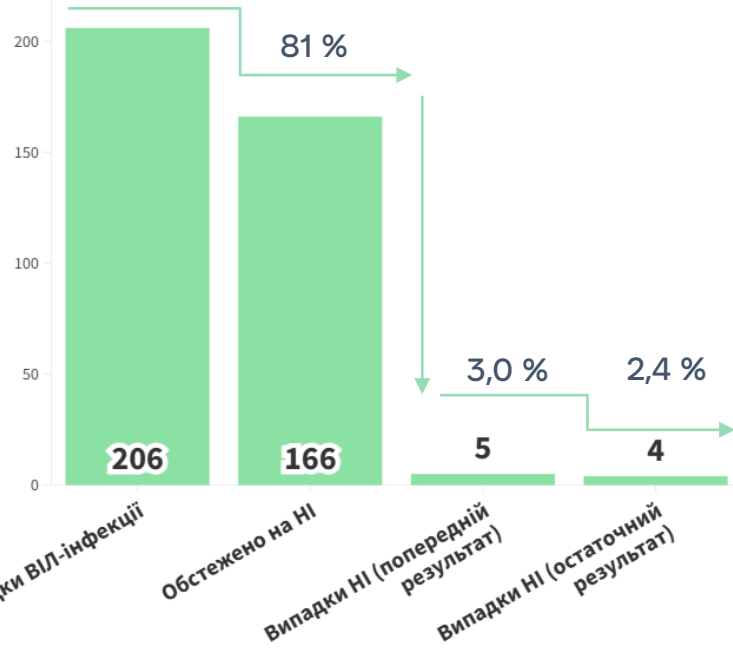
Шлях інфікування	Обстежені на НІ	Випадки НІ	% НІ
Статеві контакти між чоловіками	3		
Гетеросексуальна передача (чоловіки)	165	3	1,8%
Гетеросексуальна передача (жінки)	86	3	3,5%
Вживання ін'єкційних наркотиків (чоловіки)	55		0,0%
Вживання ін'єкційних наркотиків (жінки)	4	1	25,0%
Інші, дані відсутні	168		

Полтавська область

2024

Харківська область

Каскад нещодавньої ВІЛ-інфекції

Розподіл обстежених осіб на НІ, виявлених випадків НІ та % НІ відповідно до шляху інфікування

Шлях інфікування	Обстежені на НІ	Випадки НІ	% НІ
Статеві контакти між чоловіками	2		
Гетеросексуальна передача (чоловіки)	66	2	3,0%
Гетеросексуальна передача (жінки)	67	1	1,5%
Вживання ін'єкційних наркотиків (чоловіки)	12	1	8,3%
Вживання ін'єкційних наркотиків (жінки)	4		
Інші, дані відсутні	15		

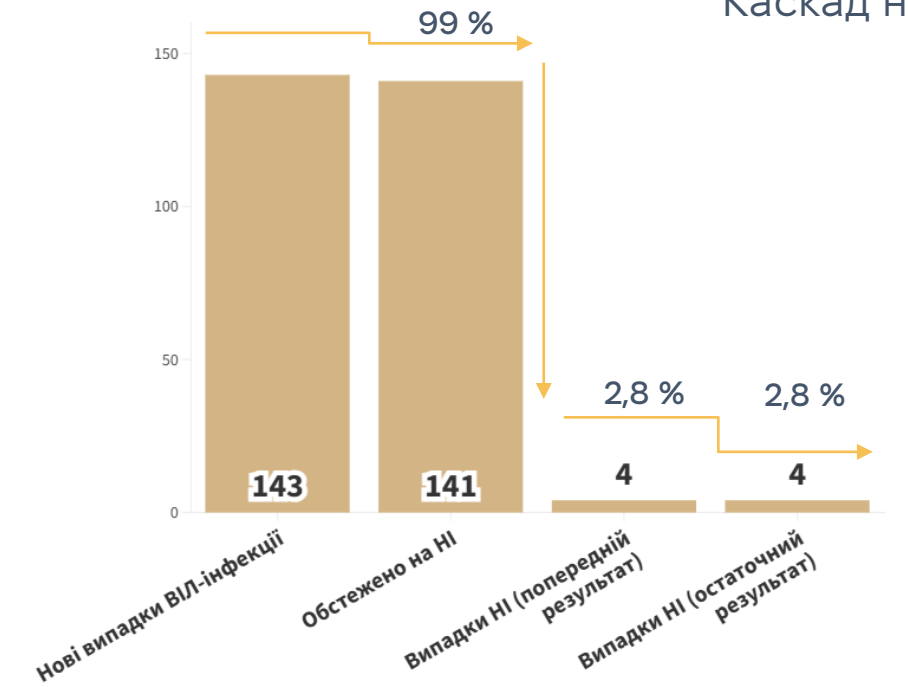
Шлях інфікування	Обстежені на НІ	Випадки НІ	% НІ
Статеві контакти між чоловіками	6		
Гетеросексуальна передача (чоловіки)	73	3	4,1%
Гетеросексуальна передача (жінки)	38	3	7,9%
Вживання ін'єкційних наркотиків (чоловіки)	59	1	1,7%
Вживання ін'єкційних наркотиків (жінки)	8	1	12,5%
Інші, дані відсутні	10		

Черкаська область

2024

Чернігівська область

Каскад нещодавньої ВІЛ-інфекції

Розподіл обстежених осіб на НІ, виявлених випадків НІ та % НІ відповідно до шляху інфікування

Шлях інфікування	Обстежені на НІ	Випадки НІ	% НІ
Статеві контакти між чоловіками	2		
Гетеросексуальна передача (чоловіки)	68	1	1,5%
Гетеросексуальна передача (жінки)	51	3	5,9%
Вживання ін'єкційних наркотиків (чоловіки)	12		
Вживання ін'єкційних наркотиків (жінки)	2		
Інші, дані відсутні	6		

Шлях інфікування	Обстежені на НІ	Випадки НІ	% НІ
Статеві контакти між чоловіками	1		
Гетеросексуальна передача (чоловіки)	130	2	1,5%
Гетеросексуальна передача (жінки)	110	3	2,7%
Вживання ін'єкційних наркотиків (чоловіки)	34	1	2,9%
Вживання ін'єкційних наркотиків (жінки)	5		
Інші, дані відсутні	39		

В епіднагляді за НІ «гаряча точка» – це місце, де за певний період часу виявлено значну кількість випадків НІ, що може свідчити про активну передачу інфекції на цій території або серед певних груп населення

Епідеміологічне розслідування базується на аналізі даних та включає визначення «гарячих точок» за такими критеріями:

- **Локальний рівень:** ≥ 2 нових випадків НІ за 30 днів (аналіз щомісяця).
- **Регіональний рівень:** $\geq 5\%$ нових випадків НІ за квартал (аналіз щоквартально).
- **Національний рівень:** збільшення випадків НІ за 6 місяців на ≥ 2 стандартні відхилення (аналіз щопівроку).
- Критерії «гарячих точок» **переглядаються щороку**, а періоди аналізу можуть змінюватися зі зменшенням кількості випадків.

Географічна концентрація «гарячих точок», 2024 рік

«Гарячі точки» локального рівня, агреговані за регіонами

У 2024 році найбільшу кількість «гарячих точок» зафіксовано у Запорізькій та Дніпропетровській областях. У грудні 2024 р. «гарячих точок» не було.

Ключові висновки

- У 2024 році на НІ обстежено понад 5 тисяч людей з вперше діагностованою ВІЛ-інфекцією віком 18+ років, у 1,8 % з них виявлено НІ. Відсоток виявлення НІ коливався від 0,8 % у м. Київ до 8,4 % у Запорізькій області.
- 65 % випадків НІ припадало на чоловіків. Найбільшу кількість випадків НІ як серед чоловіків, так й серед жінок зафіксовано у віковій групі 30-34 роки.
- У структурі шляхів інфікування ВІЛ осіб з НІ переважав гетеросексуальний шлях (68,0 %); внаслідок вживання ін'єкційних наркотиків інфіковано 24,4 % осіб, гомосексуальним – 7,7 % осіб.
- Найвищий % НІ у 2024 році спостерігався у жінок, які були інфіковані внаслідок вживання ін'єкційних наркотиків (4,1 %) та чоловіків з гомосексуальним шляхом інфікування ВІЛ (3,4 %).
- % НІ у осіб з гетеросексуальним шляхом інфікування ВІЛ був значно вищим (у 2-4 рази) серед жінок, ніж серед чоловіків в усіх регіонах, крім Дніпропетровської, Полтавської областей та м. Київ.
- У Запорізькій, Київській, Миколаївській, Одеській та Харківській областях встановлені найвищі значення % НІ серед жінок, які були інфіковані внаслідок вживання наркотичних речовин ін'єкційним шляхом.
- Дніпропетровська, Запорізька, Чернігівська області випередили решту регіонів за кількістю «гарячих точок».

Більш **детальну інформацію** по тестуванню на нещодавню ВІЛ-інфекцію Ви можете знайти на цьому **інтерактивному дашборді:**

Маєте **запитання або пропозиції** щодо інформації у нашому наступному дайджесті? Залишайте свої відгуки та пропозиції тут:

